

Pe un an . . . 120 Lei
Pe jumătate
de an . . . 60 Lei
Exemplarul . . . 3 Le

Redactor:
TIBERIU VUIA.

ROMÂNUL

REDACTIA
și
ADMINISTRAȚIA

ARAD,
Strada Meșianu No. 1

Manifestațiunile politice din zilele dintâi ale sezonului de toamnă, au fost inaugurate prin alegerea parțială din județul Bistrița-Năsăud, cu care ocaziune s'au petrecut fapte pe care nimeni, dintre cei cu răspundere în țara aceasta, nu le poate nesocoti, fără riscul de a suporta consecințe care nu cruță și privesc locurile cele mai înalte tot atât cât și existența însăși a unor instituțiuni de Stat.

S'a probat acolo, încăodată, popularitatea partidului național-țărănesc. Cu vârf și îndesat.

Dar ceace este nou în această probă, este voința dârză, accentuată până la dovezi de neclintită hotărâre, a țărăului român de a-și stăpâni singur destinele, de a croi singur drumul său de viitor, prin oamenii și pentru nevoile ce și le știe. . .

Concomitent cu aceasta, conducerea partidului, întrunită în ziua de 28 Septembrie în casele dlui Iuliu Maniu, la București, a luat măsurile extreme pe care asaltul definitiv le impun ca de neînlăturate.

Încăodată, și poate cea din urmă oară, li-se îngăduie răgaz liberalilor să treacă cârma Statului în mâini mai pricepute și mai ales capabile să aducă alinare țării, devastată de mizerii și liniște populației exasperată de guvernarea de zece ani ce ne sugerează vlagă ne umilește cu ce avem în noi mai bun, și ne cheltuie puterile de viață, în măciniș sterp, luptând cu sărăcia și cu nelegiuirile de tot soiul. . .

Dacă nici acum cei vizați nu vor înțelege, deslegarea o va da voința, ca de un singur om, a întregii țări.

Din ciocnirea între dragostea față de părintele Manu, simbolul partidului național-țărănesc în acele momente și a urei înverșunate în contra concretizării averescanizmului: Victor Moldovan, a sărit schin-teia care a provocat explozia patimilor populare. Am reușit să le stăpânim și să le canalizăm!

Tensiunea aceasta e generală în toată țara și nu știu cât timp vom mai izbuti și vom mai putea voi să o înfrânăm, dacă nu se va da puțință partidului nostru ca în mod efectiv să poată asana stările insuportabile de azi.

„Sunt prea covins că Înalții Regenți sunt adânc pătrunși nu numai de detoria ce le-o impune jurământul ci și de răspunderea excepțional de mare pe care o au pentru viitorul neamului în aceste momente grave când ne aflăm la o răspântie a istoriei noastre, decât să pot măcar în gând comite față de ei ireverența de a-i suspiciona că ar putea să cântărească câtuși de puțin eventualitatea unui guvern Averescu. Dar nici despre dnii Vintilă Brătianu, Duca și Argetoianu, oricât ne-ar fi de contrari, nu mi permit să presupun o lipsă de patriotism atât de monstruoasă.”

„D. Titulescu e un om prea cuminte.”

În ceace privește pe d. Titulescu dsa e un om prea cuminte decât să se lase ispitit, după ce pentru păcatele și imprudențele altora a scos atât de numeroase castane din foc, să-și termine cariera glorioasă prin o imitare a gestului lui Mucius Scevola, vârându și pumnul în jărătic.

„Dela cuvântul lui Iuliu Maniu depinde ce se va întâmpla”

— »Intregul popor așteaptă cuvântul de ordine al prezidentului și noi, adjutanții lui. Dela cuvântului dlui Iuliu Maniu depinde ce se va întâmpla: pace sau războiu.»

Din Nistru până la Tisa, tensiunea se apropie în toate straturile sociale de punctul maximal. Cei cu răspundere vor avea să hotărască dacă declanșarea forțelor va putea fi canalizată de Iuliu Maniu în sens constructiv ori dacă aceea declanșare va izbucni elementar, înlăturând mai întâi putregaiul care stă în calea pregresului normal al țării.

— Mareșalul Pilsudski, marele om politic al Poloniei a venit în România, unde va sta 15 zile. La București i s'a făcut o primire foarte strălucită, datorită bunelor raporturi ce există între cele două țări, cari sunt avizate la sprijin reciproc, ca având granițe comune cu Rusia. Mareșalul a făcut o lungă vizită și dlui Iuliu Maniu cu care s'a întreținut asupra politicii externe a partidului național-țărănesc.

— Aviz Domnii cari au primit coli de subscripție de cotizații pentru »Românul» sunt rugați a le restitui iscălite în ordine, precum și cele eventual neiscălite, Rugăm aceasta de urgență.

— În chestia fraudelor cu terenurile petrolifere s'a făcut dintr-o dată o liniște suspectă, de unde rezultă că nu toți toți cei vinovați, și vor lua pedeapsa și cercetările se opresc din nou în fața ușilor căplușite, ca nu cumva patrundând și acolo justiția să descopere cine știe ce lucruri nebănuite în ea de lume. . .

Importante evenimente în curs...

Sedința comitetului de direcție național-țărănesc. — Hotărârile luate.

Comitetul de direcție și parlamentării alături în Capitală ai partidului național-țărănesc, s'au întrunit Vineri după amiază la locuința dlui Iuliu Maniu.

Șeful partidului Național-Țărănesc a făcut cu această ocazie un lung expozeu asupra situației politice, arătând că guvernul este de mult căzut, dar că numai d-l Vintilă Brătianu este acela care se cramponează de putere cu orice preț.

În fața acestei situațiuni, partidul național-țărănesc va lua toate măsurile necesare pentru înlăturarea regimului și ca atare, a hotărât convocarea, de îndată, a comitetelor regionale

În urmă s'a dat următorul.

Comunicat

Comitetul de Direcție al Partidului Național-țărănesc, întrunit în ziua de 28 crt. la București:

În urma expunerii dlui Iuliu Maniu asupra situației politice;

Considerând situația externă de gravă în care a fost adusă țara, prin prelungirea guvernării actuale și necesitatea națională de a se înlătura fără amânare acest guvern;

A hotărât să pășească imediat la continuarea luptei pentru răsturnarea guvernului.

În vederea mobilizării cadrelor partidului din întreaga țară se convoacă conferințe regionale la București, Cluj, Iași, Arad, Chișineu și Craiova, la cari vor lua parte delegații Comitetului de Direcție, pentru ca împreună cu toți membrii comitetelor județene să pună în aplicare programul de acțiune și să ia ultimele măsuri pentru pregătirea Adunării reprezentanților tuturor comunelor din țară la București, menită să pună capăt guvernării actuale.

Primele conferințe regionale vor avea loc Duminecă 7 Octombrie.

Biroul Partidului Național-Țărănesc a fost autorizat să fixeze data adunării dela București.

— **Comitetul Județean al Partidului Național-Țărănesc din Arad, se va întruni acum Duminecă 7 Octombrie la orele 10 a. m. în conferința regională a comitetelor județene din Banat, Bihor și Arad și la care vor participa delegații comitetului de direcție a partidului național-țărănesc: Dnii Dr. Alex. Vaida-Voevod și Dr. Aurel Vlad, conform hotărârilor luate și publicate mai sus.**

Declarațiile dlui dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Distinsul nostru fruntaș a făcut următoarele declarații ziarului »Adevărul» din București, în legătură cu alegerea de senator din Bistrița-Năsăud și Cu situației generale a țării:

Obișnuiți să comită violențe sub scutul baionetelor, dar uitând că de data aceasta acest suut le lipsea, au dat lovitură în nădejdea că furându-l pe părintele Manu, conducătorii partidului național-țărănesc aflători în propagandă electorală, cât și poporul, vor fi impresionați și intimidați.

Rezultatul a fost chiar contrarul celui așteptat. Poporul din județul Năsăud dispunând de o vie conștiință cetățenească și o veche școală, politică este perfect informat din zările mari din capitală, cari în acele ținuturi sunt citite de numărboși țărani. El n'a uitat fraudele celor două guverne de iat și anarhia averescana, tot așa precum este în deplină cunoștință de cauză asupra panamalei petrolifere.

Răpirea părintelui Manu a excitas și mai mult urile în contra averescanilor, slugile nemernice ale liberalilor și cumpărătorii de suflete venale ardeleni, cărora masele populare cu drept cuvânt le atribue toate mizeriile și suferințele cari de 10 ani încoace s'au năspustit asupra țării întregi și în deosebi asupra Ardealului și Banatului.

Bilanțul primilor 10 ani 1918—1928.

(Continuare.)

Reforma agrară, cu a cărei aplicare a fost însărcinat în general atât de către guvernele liberale, cât și de cele averescane un personal mediocre din toate punctele de vedere, corupt și fără calificare necesară, a arătat deja în primii 6 ani rezultate contrare celor așteptate. Lăsând la o parte faptul, care nu este încă terminat, a cauzat o serie întreagă de nemulțumiri atât în rândurile expropriaților, cât și între populația săracă, îndreptățită la pământ. Primii au fost în multe cazuri și mai ales la început tratați în mod nedrept, iar cei din urmă au fost simplamente ignorați. Mai târziu atunci în urma revizuirilor, primii au fost favorizați prin așa zisele retrocedări, schimburi, etc., (vezi cazul Banffy) bineînțeles în contul țărănilor îndreptățiți și în schimbul unor honorării corespunzătoare încasate de către intervenienții diverși ai renumitului regim agrar Constantinescu-Porcu, al cărui anexă: Comitetul agrar, cuibul corupției, a jucat un rol foarte însemnat în paraxamalele agrare. În multe cazuri pământul expropriat nu a ajuns în posesiunea sătenilor îndreptățiți, ci în aceia a oamenilor politici sau funcționarilor înalți ai regimului respectiv.

Abstragând de cele expuse mai sus, agricultura noastră în loc să fie încurajată și susținută de către guvern, a fost neglijată în contul industriei. Deși România este o țară agrariană, ea a fost îndrumată pe călea unei industrializări forțate și artificiale, deconsiderându-se interesele agriculturii noastre atât de primitive încă, în deosebire de cele ale proprietăților mici create prin expropriere. Brutalul regim vamal a împiedicat dezvoltarea acestor mici proprietăți țărănești și a sărăcit astfel populația muncitoare de pământ.

În împrejurările arătate este natural, că rezultatele reformei agrare aplicate așa cum a fost, nu puteau fi altele, decât: reducerea producției și a exportului în consecință, precum și o criză generală, care se manifestă în toate ramurile ale agriculturii.

În ce privește activitatea legislativă pe acest teren, aceasta se reduce la unele reforme mai neînsemnate ale lui Garoflid și la legea standardizării a guvernului liberal, a cărui neajunsuri au fost discutate îndecăjuns. Trimiterea în Canada a unei comisii române pentru studiul efectuării a standardizării grâului american, abia după votarea legii este semnificativ pentru totala lipsă de pricepere a guvernului liberal. Nu-

Și dl Titulescu...

Una dintre personalitățile de seamă ale vremii noastre o avem în dl Nicolae Titulescu, fostul ministru de externe de guvernului liberal, și aceasta mai mult cu numele. Adevărată situație a Dsale față de guvernul din care a făcut parte, a fost însă determinată mai mult de trebuințele țării de avea în străinătate un om de muncă, și de cinste, spre a putea apăra în procesul cu Ungurii pe țărănul român.

Nepuțând însă suporta potlogăria liberalilor el nu a mai vrut să dea sprijinul său dlui Vintilă Brătianu și a demisionat, plecând în Italia încă în vară.

Că ce dezastuoasă este politica liberală, o demonstrează, pe lângă multe altele și această desolidarizare a dlui Titulescu de acțiunile tovarășilor săi de minister.

Cu siguranță că dl Titulescu a cunoscut și cunoaște acum de-a binele moravurile ce stăpânesc în tabăra liberală, — și fără să se strice cu dl Vintilă Brătianu a înțeles să îl sfătuiască să plece cu binișorul dela cârmă și să nu mai aștepte până va fi înlăturat cu de-asila.

Dar, dl Vintilă este un om încăpăținat și cam fudul de ureche, de aceia un aude nici sfatul prietinelor săi și mai ales un aude glasul desnașdejii, ca urle ca un început de furtună dela un capăt la altul al țării...

II. de Sub-Lt. în retragere Eugen Dascălu.

mai printr'o politică agrară rațională, condiționată de: revizuirea dreaptă a reformei agrare, înzestrarea micilor proprietari țărănești, creierea cooperativilor agricole, revizuirea regimului vamal, reorganizarea serviciului agricol, care în acord cu o politică industrială sănătoasă va putea exploata bogățiile naturale ale țării, vom putea contribui pe acest teren la consolidarea statului.

Comunicațiile (Calea Ferată, Poșta și Telegraf), arată deasemenea un deficit în bilanțul lor. Intreaga activitate pe acest teren se reduce de 8 ani de zile, mai mult sau mai puțin la lucrări de reparație. Lucrări noi nu au fost produse decât într'o măsură foarte redusă: afară de linia cl. și pl. Arad—Oradea-Mare nu s'a executat o construcție în stil mai mare. Aceasta se referă și la construirea materialului rulant. Fabrica de mașini «Marta» din Arad a trebuit să înceteze de mult lucrul, iar uzinele «Reșița», deși încă în stare de funcționare, nu pot

furniza statului nimic, din lipsa creditelor necesare. În ce privește politica proprie zisă a căilor ferate, putem să facem după 8 ani de zile constatarea tristă, că ea este greșită din toate punctele de vedere, deoarece o întreprindere cum este Calea ferată, nu poate se prospereze sub influența politicii d'epartid. Lăsând la o parte faptul, că nu dispunem de personalul de specialitate necesar, se mai adaugă în această mizerie o administrație proastă, care se bazează pe sistemul centralizării practicat înaintea războiului în vechiul regat, care a desființat cu o lovitură brutală admirabila organizare a căilor ferate din Transilvania și Bucovina, excluzând astfel dela capul locului orice muncă constructivă.

Pentru a putea ajunge la normalizare căilor ferate, trebuie să dăm înainte de toate o administrație sănătoasă și corectă acestei instituțiuni. Pe urmă trebuie să distrugem corupția tancreziană din sânul acestei administrații, și să instalăm în acest aparat administrativ astfel curățit oameni, cari dispun de calitățile morale și profesionale necesare pentru ocuparea unei funcțiuni.

Ceva despre plantele medicinale.

Un ordin al Casei Școalelor. — Ce așteptăm dela autorități? — În atenția Camerei de Agricultură.

Se apropie cu pași repezi toamna când toate încep a se vesteji, când toate și pleacă capul înaintea naturii, când toate trec în amorteală, la odihnă, spre a se trezi din nou la primăvară și cu puteri noi pentruca să ne dea beșug spre a putea face față nevoilor acestor timpuri, de altcând destul de grele.

Pe câmpuri, prin lunci, prin tufisuri și păduri umblăm azi nepăsători, căci florile și frunzele cari ieri, alaltăieri erau de o rară, dar naturală, frumusețe s'au plecat înaintea coasei ori a timpului înaintat. Nu mai sunt buruienile dătaoare de viață, alinaoare ale durerilor celor suferinzi, s'au dus și dansetele chiar ca păsările călătoare spre a reveni la primăvara viitoare. Da, au plecat și le zicem cu drag, la revedere adevărate comori ale țării noastre.

Le zicem adevărate comori, fiindcă țara noastră, munții noștri, pădurile noastre poartă atâtea plante medicinale încât dacă ar fi exploatate s'ar câștiga anual nu zeci, ci sute de milioane. Ș'apoi prin cultivarea celor nobile?

Dar noi cei ce cunoaștem câtă bunătate zace în fiecare frunza în fiecare floare în lupini și rădăcini, nu putem trece cu vederea aceste bunătăți, de cari dacă s'ar ocupa cât mai mulți ar fi o tericăre pentru țara noastră, căci pe lângă că țărănul nostru ar pune la buză zeci de mii anual, țara n'ar trebui să dea streinătății tributul de zeci de milioane anual.

Știm că țărănul din moși strămoși s'a dedat la producerea de cereale ca, grâu, porumb, orz, ovăș și fără indemn. fie acela de ori unde nu va facepe să se ocupe de dansetele de-și un jug, cad, plantat sau însămânțat ca plante medicinale iar aduce cel puțin de 5 ori mai mult ca însămânțat cu cereale, plus avantajul că acestea pot fi valorizate în timpul cel mai critic, în lunile Iunie, Iulie și August. După experiența-mi de 6 ani am constatat un venit net de jug, cad, dela 40—70.000 Lei potrivit plantei cultivate.

Se naște întrebarea că, cine să dea acest indemn populației, cine să-l facă să cunoască bunătatea acestora și să supravegheze bunul mers al culturii? La această întrebare răspund tot eu cu ordinul Minist. Instr. Casa școalelor No. 27271 Seria F. din 1926 în care se spune răsplatit că, fiecare învățator să facă în grădina școlară o grădina farmaceutică, iar acei învățatori cari se vor dedica acestui ram de cultură, vor primi dia partea Casei Școalelor tot sprijinul material și moral!

Frumoasă concepție! Gânduri bune! Mi-ar plăcea însă să știu câți învățatori au început și dacă da, On. Casa școalelor ce a făcut pentru dansii? Nimic, nimic! Cum? și ordin și ajutoare?

Noi, dacă nu toți, dar 90 proc., suntem săraci, și cel mai mic sprijin ne-ar fi bine venit și ne-ar încuraja. Durere însă, dar ordinul sus citat chiar pe mine unul m'a încurajat foarte, iar când m'a adevă Casa școalelor nu m'a învrednicit nici măcar de un ajutor moral. Mai mult, în cercul centrelor culturale am ținut mai multe prelegeri populare îndrăgind poporul de dansetele astfel, încât mi-au promis pe primăvara viitoare că, se vor ocupa de dansetele. Iata-mă în încercătură cu poporul din mai multe comune.

Se naște a doua întrebare și cea mai greu, unde adevă să le valorizăm?

În țară nu putem pentru simplu motiv că n'avem la cine le vinde, ba chiar și dacă s'ar ivi unul își dă pentru dansetele un preț de batjocura. Știți vorba «eu lucrul pentru zăr, ca dansul sa poată mânca porcei»? Limbi străini nu prea cunoaștem ca să se putem pune în legătură cu streinătatea care cunoaște însemnătatea acestora. Iată ajutorul moral ce se cere dar pe care nu-l primim.

Ce faci tu dascăle care ai intruchipat această idee venită de sus, venită ca ordin?

O! simplu de tot. Țineți buruienile pe poă, până va veni ordin de expediare ș'apoi ca să ieși din al doilea impas, ia-ți bățul privilegiu, mergi în toate satele unde ai propovăduit ideea economică națională și să le spui celor ce te-au ascultat și cari într'un moment se credeau trecuți peste năcazuri, că ai sămănat vânt, ca dansii pe urmă să nu cadăgă furtună. Ș'apoi prestigiul de dascăl și luminător al poporului? Ș'apoi ordinul On. Casa școalelor?...

Iar acum mă întorc către On. Camera de Agricult. care are menirea de a da țărănimei directive spre a cultiva pământul astfel ca să-i aducă cât mai mult rod, rugându-o să ia în considerare ceea ce mai sus, dând tot sprijinul, jertfind chiar pentru realizarea ideii de a se ocupa cât mai mulți de cultura plantelor medicinale.

St.—

CINEMEMATOGRAFUL ELISABETA.

azi

Casa misterioasă

Duminecă și Luni Harold Lloyd

«Nu te inerva» premieră.

Reprezentările încep la orele 5, 7 și 9

Solidaritate românească.

Iluziile care încă ne cârmuesc în drumul nostru croit larg și adâncit în vreme, la anul de răspântie încoace, nu au pierdut, pare, nimic din forța lor primară, decător e vorba să prindem de unde-va puteri noi de viață.

Visul însă, are un punct comun cu ața, și încă un punct foarte sensibil și resant: el se vrea tradus în realitate și încă în forma lui frumoasă, în care ni l-au transmis veacuri de suferințe.

Sub ochii noștri avem însă o realitate. În câte nevoi cotidiene, din ce interese trezitoare și pe ce temelii factice se întocbește acest ceva ce nouă ne pare o însurșantabilă prezență a vieții «sub specie eternitatis», cine nu ar putea să își răspundă, de ce și numai sie-și, pentru trebuința celorlalti de reculegere.

Ceasuri în care te duci tot la isvorul vis, pe la care fiecare dintre noi, se așteaptă, când nici un crede: din nevoia de-a se fortifica și de a se înzăua pentru zilele ce vor veni.

Și peste ce este convenție socială, tic profesional, interes mărunți, se așterne în anima și gândul fiecăruia, nevoia aceasta de se hrăni, din comuniunea mistică a sufletului românesc din totdeauna.

Spun aceasta, fiindcă numai așa, vom prinde adevăratele nevoi ale românismului de sub veleatul nostru.

Dureros în frământările noastre publice este numai această întârziere de a ne putea orândui odată și definitiv politiceste, pe a putea degaja din lupta mistuitoare de bergii, idealul de muncă creatoare ce ne așteaptă încă, în ziua de mâine.

Și cei care milităm dintr'un comandament moral superior, politiceste, avem în viața noastră, întotdeauna și unică, viziunea unui vis încă nerealizat.

Și ascultând realitatea ce se prelungește și ascuțit tăios în inima vremii noastre, în alte vremuri, și cu măcinș de forțe, decruțate de valul ce ne împresoară în proșta noastră casă, din unghere obscure și din cline de altă limbă: ne vedem chemarea ce este astăzi politic în frământarea elementului românesc de aci.

Deasupra organizațiilor profesionale și este interesul încercuit la o anumită suferință socială, ni se cere, o strângere a înduritor, și o forțare a împrejurărilor pozitive, căci se pare că încă nimic nu am făcut spre a ne apropia, ca pe ale noastre, rașele ce freacă de viața străină și de interese inavuabile, sub ochii noștri, din muncă noastră și în detrimentul viitorului românesc.

Nimic nu ar trebui preocupat, și totul este de înclinat, necesitățile de a ne regăsi în orașe, acasă la noi: nu numai ca instituțiile de stat și ca cazarmă, și nu numai în școli.

E trebuința vieții românești de a se re-și întregi în arterele de civilizație europeană, restrânsă în ogliada fermecată a culturii de totdeauna, pe care o așteaptă pufia vie și neobosită a orașului modern.

Este acesta un vis încă nerealizat și este un mijloc sigur de-al apropia: solidaritatea în muncă și voința a românismului. Solidaritate în vreme ea ce avem căștig spiritual în trecut și în adâncirea socială a problemii în jurul căreia să se polarizeze voința de azi a elementelor de progres.

(t. v.)

Invățământul secundar.

De ani în șir asistăm la un spectacol ce se repetă în fiecare toamnă.

Zilele care altădată însemnau o frumoasă înmugurire a nădejților școlărești, în înfiorarea plăcută pe care o trezeau în inimile plâpânde perspectivele de viitor ale școlii, au ajuns astăzi să se transforme în momente de inutilă frământare și de sbucium devastator de entuziasm.

Școala secundară constituie astăzi un câmp de experiență, în care cu o ușurință vinovată se variază din an în an sistemele și se modifică programele cu un folos foarte problematic.

Căci dacă unui Pestalozzi vremea sa i-a refuzat o simplă școală rurală, spre a pune în practică principiile sale educative, vremea noastră nu poate împiedeca pe un om vanitos să transforme țara într-o țară într'un mijloc de a varia diferitele sale metode de învățământ, pe-o generație întreagă.

Astfel, datorită ambițiilor unui om de-ocnătrântă velleitate de reformator, dar cu duse mijloace de-a putea înfăptui ceva real, an de an, generații întregi sunt expuse și sacrificate drept material bruș pentru exhibiții pedagogice deviate dela ținta înaltă pe care școala ar trebui să o șervosească.

Țara întreagă, astfel, este frământată, periodic de problema învățământului secundar și de aceea a bacalaureatului, care a ajuns o chestiune de permanentă iritare a oamnelor de școală, a părinților și a elevilor.

Cea dintâi pierdere o înregistrează școala, care pierde din caracterul ei de oficiu educativ și de progres, fiind înfățișată drept un instrument de tortură sau o loțerie. — după mentalitatea și temperamentul fiecăruia...

Pierderea cea mare o are colectivitatea, aceea societate, în care elementele noi, intră când pe ușa din dos când escala dând ferestrele și repercurșiunea acestui fenomen o va înregistra viitorul, în care aceste elemente, cu timbrul anghelice în mentalitatea lor, vor trebui să fie elemente de muncă și de progres.

Indrăznește cineva să cântărească obiectiv, aporiul pe care strădanite de mai bine al societății românești, l'au dobândit de pe urma reformelor variate, din anii din urmă, dela subiectele experimentale ale refotmatorului din Str. Spiru Haret?

Ce folose și cât bine ar fi trebuit să producă reformele, care au costat atâta energie cheltuită în vânt în fiecare an școlar? Ce rezultate ar fi trebuit să vie care să egalize sacrificiul de oameni, și de tinerețe pe care l'a mistuit un monstru pedagogic, de fiecare sesiune de examen.

Intrebarea se pune azi, în cercul restrâns al oamenilor de școală, și al părinților? Cândva și indirect, ea se va prezenta ca o problemă de opinie publică: când se va cunoaște pe deantregul dezastrul ce va rămâne în urma unei guvernări incapabile și lipsită de competență.

Căutăm informatori destoinici și cu tragere de inimă pentru asemenea lucrări, în comunele Nădlac, Seitin, Semic, Pecica, Ineu, Socodor, Chișineu, Lipova, Radna, Sîria, Pâncota, Săvârșin etc. intenționând să publicăm dări de seamă asupra vieții politice, economice, culturale și bisericesti din aceste localități de frunte ale județului nostru. Remunerarea acestor informatori se va face din caz, după învoială și munca prestată.

Faceți abonamente la ziarul Românul.

Politica externă a României.

Multe noastre năcazuri din lăuntru fărăi, lipsurile și neajunsurile pe care orice cetățean trebuie să le îndure, ne copleșesc așa de mult, încât aproape nu ne rămâne timp să ne mai ocupăm cu o chestie care, cu toate astea este foarte importantă astăzi.

Felul în care un popor era privit în afara ținuturilor pe care le locuiește, era întotdeauna de mare însemnătate pentru mersul vieții lui; de când cu schimbările la care a fost supusă harta Europei, însă, această însemnătate pe care și-o acordă popoarele a mai crescut foarte mult. Aceasta, întâi fiindcă datorită finanțelor, interesele statelor au devenit mai strâns legate unele de altele, și în al doilea rând, mijloacele de comunicație care sunt, trenurile exprese, aeroplanelor apoi telegrafia fără fir și radioul, au apropiat popoarele între ele înlesnindu-le mijloacele de a se cunoaște și de a se lega tovarășii de afaceri și interese.

De aceea se și observă în viața politică dintre popoare, o mai strânsă și mai deaproape urmărită muncă de înfrățire și de împăciuire.

Noi, românii, astăzi, trebuie să recunoaștem, în acest concert al popoarelor, nu suntem încă pe treapta pe care ar trebui să stăm. Aceasta e numai greșala noastră. Fiindcă noi, acasă la noi, suntem strașnici, dar când trecem granița, numai știm cum să reprezentăm un popor care numără 18 milioane suflete și are bogățiile naturale cele mai întinse.

Pentru a sta cu cinste la locul pe care odată și odată tot îl vom cuceri, va trebui întâi bineînțeles ca aci acasă la noi să facem ordine. Iar, apoi, trebuie de pe acum să ne punem serios și conștiincios problema României, văzută de celelalte popoare așa cum fiecare cetățean din alte țări, obișnuit de mult cu libertatea o pune, pentru țara sa.

Căci dacă ni este dat de multe ori să vedem cum Statul și averea sa, nu este cruțat nici de proprii săi fii, apoi cum vom putea aștepta dela străini, mai mult respect și cinșire? Și cât suferim depe urma străinilor suferim tot pe buzunarul și obrazul nostru...

Deaceia trebuie să ne preocupe și treburile din afară de țară, la deslegarea căroră dacă nici nu putem să ne pricepem cu toții, cu vremea vom ajunge să le înțelegem și să le și deslegăm după voința și interesele neamului.

Și așa se poate...

Că în câte feluri se poate jăcmâni Statul, e aproape de necrezut. O minte oricât de inventivă ar fi ea, nu ar fi putut iscodi felul unic, în care totuș un oarecare Ștefan Marin, poate să păgubească Statul cu numai puțin decât 57 milioane lei.

E vorba anume că linia ferată dintre Mărășești—Panciu e o linie concesionată, adecă dată în exploatare particulară acestui Ștefan Marin, care pentru această concesiu trebuie să plătească statului o anumită taxă pe an. Numitul însă nu a mai plătit aceste taxe, de ani de zile, astfel că azi e dator suma de 57 milioane lei. Cum de s-a găsit Statul să îngăduie pe acest om cu atâtea zeci de milioane când contribuabilul simplu și muncitor nu este păsuț cu impozitul lui nici o zi, ci i se ia și perna de sub cap pentru osulă două de lei? Iată o întrebare, la care nici nu mai căutăm răspunsul...

Acum, datorășul nu poate plăti. Ce se întâmplă? Leagă un contract cu Statul, că în datora lui să furnizeze nisip și petriș, trebuincios pentru construirea și reparația drumurilor de fier. Adecă nisip și petriș de 57 milioane Lei; cam cât ar fi această cantitate de nisip și de unde o scoate cine ar putea ști... Desigur niciodată contractul acesta nu se va împlini Statul în schimb se lasă păgubit de o avere atât de mare...

Iată am ajuns să știm face și din nisip averi de milioane...

CINEMA URANIA

Dela 8 Ocomvrie

Spaima din Londra

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9

arangement complet nou de

PAVEL LISZKA prăjit cafea cu electru

Prima prăjitoare de cafea cu electru păstrează gustul cafelei Crește bunătatea conținutului care toț cu Piața Catedralei și Str. Meșianu. nutrește sănătatea omului.

Amestecăturile de cafea Liszka

Kg. Specialități Lei 320, cal I. Lei 280, cal II. Lei 240 cal III. Lei 200 se capătă întotdeauna proaspătă

INFORMAȚIUNI

— **Statul se găsește într-o stare financiară foarte critică.** Până să se facă împrumutul cel mare mai va iar deocomdata se pare că datorită lipsei de încasări, tesaurul e gol. Aceasta se poate de duce din întârzierea cu care în unele locuri se plătesc funcționari publici. Ziarele scriu că Banca Națională nu a avut să onoreze ordonanțele de plată cu care se plătesc legațiile țării în străinătate pe motivul că nu are acoperire dela Ministerul de Finanțe... Astfel trebuie să sufere instituțiile înregi pentru încapătărarea de a mai sta la guvern a liberarilor...

— **O mare contrabandă de matase s'a descoperit la punctul vamal Otlaca.** Un a-nume Spinder, excroc internațional a organizat un întreg sistem de contrabandă cu scopul de a aduce mărfuri din Paris la București. Având între alții, concursul unui comisar de frontieră, numitul a putut face o contrabandă întinsă, până ce nu a fost prins, datorită vigilenței autorităților vamale din Arad. Parchetul, care a fost sesizat și care a dispun în carcerarea lui Spinder și a comisarului de frontieră, continuă cercetări, fiind, vorba de complicități, care iar vor duce sus de tot. Dacă vor putea răsașe. In aceasta afacere s'a rătăcit și doi țărani din Otlaca, cari tentați de câștig au dat mână de ajutor la săvârșirea acestei contravenții.

— **La Viena pe ziua de 7 Octomvrie,** se prevăd mari tulburări, datorită faptului că atât reacționarii de dreapta, cât și social democrații, azi stăpâni pe situație în Capitală, se pregătesc la mari demonstrațiuni politice. Numărul celor ce participă se anunță foarte impozant și poliția a luat întinse măsuri spre a preveni evenimentele dezastruase. Chestiunile de seamă care dispart cele două tabere austriace sunt: problema «anschlussului» adică a atașării Austriei la Germania și problema muncitorească.

— **„Postul de subchirurg” la ambulatorul Casei Cercuale din Arad,** este vacant pe ziua de 1 Octomvrie 1928. Doriții de a ocupa acest post, își vor înainta cererea Casei Cercuală, până la 30.12.1928. Informațiuni detaliate se dau la Casa Cercuală Arad.

— **Indrumări asupra conducerii gospodăriilor țărănești,** sfaturi pentru gospodine și diverse cunoștințe necesare, utile și practice, conține cartea dnei Tecla Ciura „Gospodăria Țărănească” Apărută la Oradea, putând fi comandată și direct dela autoare: Str. Prin cipele Mihai No. 10.

— **Tratatul despre îndeptarea înțeleptului al lui Spinoza** a apărut în românește, datorită traducerii făcute de dl. S. Katz profesor la Școla Comercială din localitate.

— **Banditul Balan,** care a terorizat lumea din județele Brașov, Făgăraș și Prahova, și care fiind prins a fost rănit mortal a murit în spitalul din Făgăraș. Capul acestui fioros criminal a fost transportat la București și dat în păstrarea dlui prof. Mina Minovic, dela Institutul Medico Legal care face diferite studii asupra craniilor marilor criminali, care a fost și Terente și Munteanu. Colecția astfel s'a îmbogățit cu un cap desigur, nu de rând.

— **George Gaetan,** după ce 5 zile, aproape fără întrerupere, a fost judecat în fața curții cu jurați din București, celebrul criminal din lumea mare, a fost condamnat la 8 ani muncă silnică, pentru faptele ce îi sunt cunoscute îndeajuns, că doar numele lui e de toți știut. Nouă ni-e și greu să ne mai ocupăm de a ceastă murdară afacere căruia și alifet s'adat după părerea noastră prea mare atenție. Ci vezi că au fost amestecate și cucoane din lumea mare.

Volumul de poezii „Mîine” al dlui **Aron Cotruș,** se găsește de vânzare la **Librăria Concordia din Arad Str. Eminescu 10.**

UZINELE COMUNALE ARAD.

AVIZI

Aflând că indivizi necunoscuți cutreeră orașul în numele Uzinei de gaz, oferind dispozitive pentru micșorarea consumației de gaz, atragem atențiunea onor. public, că Uzina de gaz nu a autorizat pe nime cu vânzarea unor astfel de obiecte și nime nu are dreptul de a aplica vre-un dispozitiv la instalațiunea de gaz respective la obiectele de consumație. Rugăm onor. public a interzice acestor indivizi a executa orice modificări în instalațiunile de gaz și a-i denunța poliției ori a ne aviza pe noi pentru a lua măsuri de urmărire.

Monteuri Uzinei noastre au asupra lor legitimație în regulă, și rugăm onor. public a cunoaște, că numai persoane aprovizionate cu legitimație în regulă din partea noastră, sunt îndereptățiți a face reparațiuni ori modificări la instalațiunile de gaz.

Uzinele Comunale Arad.

Iosif Muzsay

ARAD, vis-a vis cu teatrul

Lista prețurilor de toamnă și iarnă:

Costum bărbătesc lână curată	Lei 1750
culori de modă	2450
vânt și negru la calit	2750
Pardesiuri de toamnă și iarnă	1950
Ulster Doublu la cal.	2450
Palton negru de iarnă cu guler de lână	2650
Haine pentru școlari	1600
Paltoane de piele la calit în toate culorile	3900
Raglan fregoli	2000
Pardisiu de gumă	800
Trench coats cal l.	2500

! Croitorie după măsură !
! Mare magazin de postăvorie !

Se pune spre vânzare

asortimente de sufragerie, cafea, sticle, articole de lux și lampire

în magazinul de sticle FISCHER Arad

Redactor responsabil Dr. Bărbusiu.

BATA

filiala fabricii de ghetă din Cehoslovăcia se deschide dela mijlocul lunei curente

IN ARAD
Piața Avram Iancu No. 21.
Vis-à-vis cu teatrul Orașului.

AVIZ.

Avizăm On. public românesc, că cu ziua de 1 Decemvrie am deschis magazinul nostru de mobile de lux în locul propriu din Palatul Domeniilor, Str. Horia și Gh. Popa colț, unde se pot procura ieftin și în condițiuni foarte avantajoase tot felul de aranjamente s. a. dormitoare, sufragerii, birouri etc.

Primim comanda după desen și devize întocmit de desenatorul nostru.

„LOCUINȚA ARTISTICĂ”

societate în comandită tâmplari români din Arad.
V. SFĂT și COMP.

APOLLO

azi

RIN-TIN-TIN

Rep. incepe la orele 5, 7 și 9

Dela Judecătoria Rurală Nădlac.
Nrul 89—1928 exec.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul delegat executor judecesc regesc prin aceasta public că în un decisiunii Judecătoriai rurale Nădlac 1158—926, 1779—1927 și G: 976—1928, în voarea lui I. Gubar Alexandru, II. Dîmîț Precupaș, reprezentat prin Dr. Al. Fântâni advocat în Nădlac pentru suma de 12411 981 Lei capital și accesorii. Se defig termen de licitație pe ziua de 9 Octomb 1928, ora 2 p. m. în comuna Nădlac s No. 1629 unde se vor vinde la licitație publică: 1 credenț cu 3 pupitre, 1 masă mi 1 oglindă de perete, 1 cias de perete, troacă pentru spălat, 1 ciubar de lemn

Toată acesta mobilă s'a prețuit în su de 1100 Lei.
Nădlac, la 22 Septembrie 1928.
Delegat Executor: D. FEIER m. p. Pen conformitate Impiegat: Indiscifrabil.

Dela Judecătoria Rurală Nădlac.
Nrul 92—1928 exec.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul delegat executor judecesc regesc prin aceasta public că în un decisiunii Judecătoriai rurale Nădlac 1335—1928 și No. G: 1328—1928, în favoarea lui Ioan Stroia, reprezentat prin Dr. I. Băneșiu advocat în Nădlac pentru suma de 741 Lei capital și accesorii. Se defig termen de licitație pe ziua de 20 Octombrie 1928, ora 3 p. m. în comuna Nădlac No. 1836, unde se va vinde la licitație publică: 1 oglindă de perete, 1 cias de perete, 1 dună cu puf de găscă și 3 legri perini cu puf de găscă.

Toată acesta mobilă s'a prețuit în su de 1550 Lei.

Nădlac, la 27 Septembrie 1928.
Delegat Executor: D. FEIER m. p. Pen conformitate Impiegat: Indiscifrabil.

Dela Judecătoria Rurală Nădlac.
Nrul 88—1928 exec.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul delegat executor judecesc regesc prin aceasta public că în un decisiunii Judecătoriai rurale Nădlac 1118—1927 și No. G: 1109—927, în favoarea lui P. Popa și Ștefan Stroia, reprezentat prin Dr. Al. Fântâni advocat în Nădlac, pentru suma de 3543 Lei, 1872 Lei capital și accesorii. Se defig termen de licitație pe ziua de 8 Octombrie 1928, ora 3 p. m. com. Nădlac sub No. 1317, unde se va vinde la licitație publică: 4 buc porci de 2 luni și 8 buc. porci de 7 luni.

Toată acesta mobilă s'a prețuit în su de 5000 Lei.

Nădlac, la 21 Septembrie 1928.
Delegat Executor: D. FEIER m. p. Pen conformitate Impiegat: Indiscifrabil.

Dela Judecătoria Rurală Nădlac.
Nrul 91—1928.

PUBLICAȚIE DE LICITAȚIE.

Subsemnatul executor delegat Judecesc regesc prin aceasta public că în un decisiunii Judecătoriai rurale Nădlac 649—928 și No. G: 1683—1928, în favoarea lui Bărbuțiu Constantin, reprezentat prin avocatul Ivan Băneșiu, pentru suma de 3050 Lei capital și accesorii. Se defig termen de licitație pe ziua de 23 Octombrie 1928, ora 3 p. m. în comuna Scîtin la p mărie și de aici în urmărit, unde se va vinde la licitație publică 1 oglindă de perete, 2 acoperitoare pentru pai, 1 față masă, 1 costum de haină verde și de de etc.

Toată acesta mobilă s'a prețuit în su de 3000 Lei.

Nădlac, la 27 Septembrie 1928.
Delegat Executor: D. FEIER m. p. Pen conformitate Impiegat: Indiscifrabil.